

16 ВИСЛОВЛЮВАНЬ МАРШАЛА МАННЕРГЕЙМА, ЯКІ НІБИ ЗВЕРНЕНІ ДО УКРАЇНИ

Карл Густав Маннергейм – не просто національний герой Фінляндії. Він – символ опору проти ненависної Советської Росії. Тричі вона намагалася поглинути його маленьку Батьківщину – в 1918, в 1939 і в 1944 роках. І тричі Маннергейму вдалося захистити її, завдавши советським військам нищівної поразки.

Під його керівництвом країні з чотиримільйонним населенням вдалося успішно воювати з супердержавою, населення якої перевищувало тоді 170 млн чоловік. Дії путінської Росії стосовно України на подив схожі на дії СССР стосовно Фінляндії. Недарма маршал у своїх мемуарах в основному називав Советський Союз Росією. Тому й рядки з його мемуарів ідеально підходять для нашого часу.

Про війну

«Офіційні джерела добряче постарались для того, щоб визвольна війна перетворилася на просту громадянську війну. За такими вигадками стоїть прагнення звинуватити законні уряд і армію в розв'язанні війни, але це не приховує того факту, що в 1918 році ми захищали недоторканність і незалежність нашої держави. Якби ми не піднялися на боротьбу, Фінляндія в кращому випадку перетворилася б на автономну область Советського Союзу – без жодних національних свобод, без справжньої державності, і нам би не знайшлося місця серед вільних націй. Ми заплатили за незалежність дуже велику ціну, але жертви і нещастя визвольної війни не будуть забуті»

Про фінську армію

«Новий час – нові обов'язки. І все ж, як і раніше, всі основні питання вирішують залізом і кров'ю. Для захисту нашої свободи армія повинна бути в повній бойовій готовності. Фортеці, гармати і іноземна допомога не допоможуть, якщо кожен чоловік не усвідомить, що саме він стоїть на сторожі країни. Нехай пам'ятають чоловіки Фінляндії, що без одностайності не можна створити сильну армію і, що тільки сильний народ може безпечно творити своє майбутнє»

Про фінських «укропів»

«Фінська армія, яку навіть у власній країні багато хто ненавидів і на яку обмовляли, врятувала країну від загибелі і створила потужний фундамент для майбутнього Фінляндії як незалежної держави»

Про бюрократію під час війни

«Навіть зараз питання про виділення коштів на найважливіші потреби оборони розглядають в такому темпі, немов ми живемо в нормальний час. Тиждень і місяць йдуть на обговорення в комітетах і комісіях, а коли нарешті кошти виділяють, то в кращому випадку ціни встигають вирости, але частіше стається так, що можливість закупівель вже втрачено»

Про комуністів

«Весною 1920 року уряд дозволив комуністам провести організаційні збори соціалістичної робітничої партії Фінляндії. Хоча таємна центральна поліція, спираючись на незаперечні докази, вимагала заборонити цю партію і залучити її керівників до кримінальної відповідальності за зрадницьку діяльність, уряд на це ніяк не відреагував. Комуністи отримали можливість абсолютно відкрито продовжувати свою організаційну діяльність, вести пропаганду і брати участь у парламентських виборах 1922 року. У результаті комуністи отримали 22 депутатських місця і змогли відстоювати в парламенті свої інтереси, разом з інтересами Москви»

Про вибори

«Виборча боротьба була важкою: ліві сили вели підривну агітацію. Виборча система, яку прийняли на попередніх парламентських виборах, анітрохи не змінилася, тому – це слід відзначити особливо – та партія, яка всього лише два роки тому привела країну на край загибелі, мала такі ж конституційні права, як і партії, які боролися за збереження громадського порядку»

Про військову допомогу Заходу в боротьбі проти Росії

«Коли під час переговорів у міністерстві закордонних справ Великобританії я намагався довести, які конфлікти можуть виникнути, якщо більшовики вторгнуться в Європу, мене відверто не зрозуміли. Воєначальники мали трохи правильніше уявлення про ситуацію, але загалом проблемі відносин з Росією розглядали в Лондоні як другорядну. Тому цілком природно, що нашу визвольну боротьбу, яка не дозволила більшовизму поширитися на Північ, не оцінили достойно»

Про Лігу націй (організація-попередниця ООН)

«Незрозуміло, яку ефективну допомогу здатна надати Ліга націй малій державі в тому випадку, якщо на неї нападе велика держава; нападаюча сторона може, наприклад, стверджувати, що вона сама стала об'єктом нападу, і тоді замість надання допомоги почнеться нескінченне «вивчення питання»»

Про підривну діяльність советської Росії за кордоном

«Король Великобританії Едуард VIII під час аудієнції сказав мені, що вважає комунізм небезпекою для всього світу, і в зв'язку з цим розповів: «Позавчора в мене на прийомі був Литвинов і говорив, що світову революцію пропагував Троцький, а сучасні кола, що знаходяться при владі в Росії, не схвалюють цих ідей. Вони тільки хотіли б у межах своєї країни створити найбільш досконалу, на їхню думку, форму держави, використовуючи кращі ідеї, що стосуються суспільного устрою, а зовнішня пропаганда не входить в їхню програму. Саме це він прагнув довірливо повідомити мені, людині, яка має абсолютно чітке уявлення про їхню підривну діяльність в Англії, Франції та Південній Америці»»

Про проплачені Росією комуністичні демонстрації у Фінляндії

«На початку серпня прибалтійські країни остаточно приєднали до Советського Союзу. У ці багаті події тиждень в Москві йшли переговори про нікелеву концесію, на яких на учасників з боку Фінляндії сильно тиснули. Одночасно в Гельсінкі за відомим зразком інсценували демонстрації комуністів, метою яких було спровокувати кризу. Коли групу бунтарів затримали під час вуличних заворушень, посол СССР заявив протест прем'єр-міністру Рюті»

Про збитий Росією цивільний літак з іноземними громадянами

«Найбільше громадську думку схвилював напад на фінський пасажирський літак «Калева», який 14 червня 1939 р. збили під час регулярного рейсу з Таллінна в Гельсінкі. Було доведено, що «Калеву» збили два російські винищувачі і, що російський підводний човен, який курсував в цьому районі, заволодів всіма вантажами, які перебували в літаку. Крім фінського льотчика та екіпажу лайнера загинули і пасажирів; вони були іноземними громадянами, і серед них летів французький дипкур'єр, мішок з поштою якого став також трофеєм. Це підтвердив через кілька років один з офіцерів підводного човна, який опинився в полоні; за його словами, мішок з диппоштою у відкритому морі передали на борт судна, яке одразу ж вислало з Кронштадта»

Про віроломство Росії

«27 листопада 1939 р. Молотов інформував нашого посла, що советський уряд більше не вважає себе зв'язаним договором про ненапад. На фінську пропозицію про спільне вивчення інциденту з пострілами невідомого походження в селі Майніла ніякої уваги не звернули і, перекручуючи факти, стверджували, що уряд Фінляндії попросив відвести російські війська на 25 кілометрів від кордону. У ноті від 29 листопада Молотов кинув звинувачення в тому, що фінські збройні сили, «як відомо», продовжують вести військові дії не тільки на Карельському перешийку, а й на інших ділянках. На наші виправдання відповіли вогнем»

«ФНР»

«1 грудня, на другий день війни, Інформбюро повідомило, що в «місті» Терійокі, а насправді в дачному селищі, розташованому поблизу кордону, сформовано «Народний уряд демократичної республіки Фінляндія». Головою уряду обрали фінського комуніста, члена секретаріату Комінтерну О. В. Куусінена...

На наступний день в інформаційному повідомленні советський уряд заявив, що звернення про надання допомоги, зроблене від імені народного уряду, схвалено і що Фінляндія і Советський Союз такий договір уклали. Одночасно повідомили, що народ советської Карелії тепер воз'єднується зі своїми фінськими побратимами по племені для створення єдиної національної держави...

Звичайно, ніхто серйозно не сприйняв заяви «народного уряду», і ті листівки, які разом з бомбами розкидали над столицею і, в яких обіцяли «голодуючому народу Фінляндії хліб», не могли викликати нічого, окрім сміху. По суті, ця пропаганда тільки зміцнювала наш внутрішній фронт»

Про советських шпигунів

«Советський друк і радіо вели жорстку антифінляндську пропаганду, яка особливо була націлена на нібито активні у нас заворушення. При цьому робили посилення на блискучі умови в Естонії. «Фінляндсько-советське товариство за мир і дружбу» робило все можливе для обробки ґрунту в Фінляндії та його ефективно підтримувало посольство СРСР у Гельсінкі. Сильно зросла кількість співробітників посольства і консульства, багато з них володіли фінською мовою і активно роз'їжджали по країні, проявляючи особливий інтерес до заборонених зон»

Про російську армію

«Та обставина, що оточені советські підрозділи не здавалися, незважаючи на холод і голод, теж в основному результат роботи політруків, які втовкмачували солдатам в голову, що їхніх рідних чекає помста, а самі вони помруть від тортур, якщо потраплять у руки ворога. У багатьох випадках, як офіцери, так і рядові вирішували краще застрели-

тися, ніж здатися в полон. Політруки втручалися в розробку всіх тактичних наказів, що віддавали на основі перших невдач, і це спричиняло вражаюче змішання тактики і пропаганди.

Начальницький склад російської армії представляли люди хоробрі, що володіли міцними нервами, їх не дуже турбували втрати. Для верхніх «поверхів» командування були характерні нерозторопність і безпорадність. Це знаходило відображення в шаблонності та обмеженості оперативного мислення керівництва. Командування не заохочувало самостійне маневрування військових підрозділів, воно вперто, хоч трішки, трималося за початкові плани. Росіяни будували своє військове мистецтво на використанні техніки, і управління військами було негнучким, безцеремонним і марнотратним. Відсутність уваги особливо проявлялася в тих випадках, коли зміна обставин вимагала прийняття швидких рішень»

Про витрати на оборону

«Після важких уроків війни парламент теж зрозумів, що військові витрати не слід зважувати на «аптекарьських вагах», і суми, необхідні на приведення оборонного відомства в порядок, виділяли без скарг. Скільки могла б заощадити країна, якби таке, лише тепер досягнуте розуміння, існувало серед членів парламенту раніше!»

Карл Густав фон Маннергейм, «Мемуари». Москва, Видавництво «Вагріус», 1999 р.

Маршал закінчив роботу над «Мемуарами» в 1951 році, за кілька місяців до смерті.

